

Miljø- og Fødevareudvalget

Folketinget
Christiansborg
1240 København K
(Sendt pr. mail)

Vingsted, den 8. juni 2020

Notat vedrørende forslag til styrkelse af tilsyn og kontrol med havbrugsområdet

Danmarks Naturfredningsforening(DN) og Danmarks Sportsfiskerforbund(DSF) sender dette notat til MOF's orientering i forbindelse med, at vi er blevet bekendt med at der skal foregå politiske drøftelse tirsdag den 9. Juni af en styrket administration af havbrugene i Danmark.

DN og DSF har følgende forslag til en styrket administration af havbrugene i Danmark

1. Forenklet myndighedsstruktur og bedre koordinering

Havbrugsområdet er reguleret via flere forskellige lovgivninger. Det gælder først og fremmest miljø- og naturbeskyttelseslovgivningen, fiskerilovgivningen samt fødevarer- og veterinærlovgivningen. Derfor har myndighedsopgaverne hidtil været varetaget af flere forskellige myndigheder.

Det er efter vores opfattelse ikke hensigtsmæssigt, at myndighedsansvaret i forhold til miljøopgaverne er delt, så miljøopgaverne vedrørende havbrug udenfor 1 sømil fra kysten varetages af Miljøstyrelsen, mens miljøopgaverne vedrørende havbrug indenfor 1 sømil varetages af kommunerne.

Det indebærer, at miljøopgaverne vedrørende 7 af de eksisterende 19 havbrug varetages af Miljøstyrelsen, mens miljøopgaverne vedrørende de resterende 12 havbrug varetages af 7 forskellige kommuner.

Det gør det for det første unødvendigt vanskeligt at koordinere administration, tilsyn og kontrol af det samlede havbrugsområde. For det andet medfører opsplitningen på så mange myndigheder, at det for nogle er vanskeligt at opnå og fastholde de nødvendige faglige kompetencer og erfaringer i forhold til at varetage opgaverne på forsvarlig vis. Det gælder først og fremmest for de kommunale myndigheder, der kun har ansvaret for en-få anlæg.

Vi har tidligere bemærket at borgmesteren i Hedensted kommune Kasper Glyngø i 2018 udtalte til Politiken, at miljøtilsyn med havbrug er så kompliceret, at staten bør tage sig af det. Hedensted kommune er den kommune i Danmark med flest havbrug og derfor kunne man forvente at de havde de bedste forudsætninger for at føre et godt miljøtilsyn. Det har mildest talt ikke været tilfældet.

Sammenfattende er det på den baggrund DN og DSFs opfattelse, at myndighedsansvaret vedrørende miljøopgaverne på havbrugsområdet skal samles i Miljøstyrelsen. Heldigvis ser miljøministeren nu ud til at være af samme opfattelse jf. Pressen.

2. Forslag til bedre muligheder for egentlig kontrol

Egenkontrol kan ikke stå alene

Kontrollen med de danske havbrugs overholdelse af vilkårene i deres tilladelser eller miljøgodkendelser, har hidtil stort set udelukkende været baseret på egenkontrol. Egenkontrollen består i, at havbrugene en gang om året indsender en årsindberetning til tilsynsmyndigheden med oplysninger om mængden af producerede fisk og forbruget af foder, der danner grundlag for en beregning af havbrugets udledninger af næringsstoffer mv. i forhold til havbrugets udledningstilladelse.

Forudsætningen for at egenkontrol overhovedet giver mening er således, at tilsynsmyndighederne har mulighed for at efterprøve egenkontrollen med en reel kontrol af de oplysninger, der fremgår af en egenkontrol. Tilsynsmyndighederne har imidlertid meget ringe muligheder for at foretage en sådan reel kontrol af de oplysninger, der indgår i havbrugenes egenkontrol.

Det fremgår blandt andet af erfaringerne fra den særlige kontrolaktion vedrørende havbrugenes årsindberetninger, som Miljø- og Fødevarerministeriet i samarbejde med tilsynsmyndighederne har gennemført i foråret 2019. I den forbindelse viser tilbagemeldinger fra kampagnen, at den indhentede dokumentation fra havbrugene i vid udstrækning ikke har været brugbar til at gennemføre en egentlig kontrol med det enkelte havbrug, - hverken med hensyn til mængden af producerede fisk og mængden af anvendt foder eller med hensyn til sporbarhed af fiskene i hele produktionskæden på trods af, at sporbarhed må være et krav i henhold til fødevarerlovgivningen.

Standardisering og digitalisering af driftsjournaler

Havbrugenes tilladelser eller miljøgodkendelser indeholder typisk et vilkår om, at de løbende skal føre en driftsjournal med nøgleoplysninger vedrørende produktionen af fisk samt forbruget af foder og medicin. Endvidere skal havbrugene som led i deres autorisation i henhold til bekendtgørelsen om autorisation og drift af akvakulturbrug løbende føre en driftsjournal vedrørende deres omsætning af fisk jf. bekendtgørelsens § 22.

I princippet burde disse driftsjournaler kunne anvendes til en kontrol af havbrugenes årsindberetninger. Det er imidlertid på det nuværende grundlag ikke muligt. Det skyldes for det første, at driftsjournalerne foreligger i mange forskellige formater, som det enkelte havbrug selv vælger. For det andet er driftsjournalerne kun tilgængelige til gennemsyn for tilsynsmyndighederne ved et tilsynsbesøg på havbruget, hvilket gør anvendelsen af driftsjournalerne til kontrol både meget tidskrævende og meget lidt overskueligt.

Derimod vil driftsjournalerne kunne anvendes som en reel kontrolmulighed, hvis der etableres et standardiseret og digitaliseret system til disse registreringer, som tilsynsmyndighederne har digital adgang til.

Register over foderindkøb

Den særlige kontrolaktion, som er gennemført i foråret 2019, har blandt andet også vist, at det ikke via fakturaer har været muligt at få dokumentation for foderforbrug på de enkelte havbrug, idet havbrugsvirksomhederne ikke bogfører køb af foder på det enkelte havbrug. Kontrol ved hjælp af regnskabsbilag forudsætter desuden, at der er sikkerhed for, at tilsynsmyndigheden får udleveret alle bilag, hvilket vil kræve en form for en revisorpåtegning.

En mere hensigtsmæssig løsning vil være, at der indføres regler om, at foderleverandøren forpligtes til at indberette salg af foder til det enkelte akvakulturbrug til et centralt register, som tilsynsmyndighederne har adgang til. Det skal i den forbindelse bemærkes, at foder til havbrug og dambrug primært leveres af to firmaer, - nemlig Biomar og Aller Aqua.

Den form for indberetninger kendes i øvrigt fra kontrollen af gødningsregnskabet i landbrugsreguleringen.

Styrkelse af kontrolgrundlaget for ferskvandsdambrug

De udfordringer, som tilsynsmyndighederne har med hensyn til at kunne foretage en reel kontrol med havbrugenes tilladelser og miljøgodkendelser, gør sig også gældende i forhold til tilsynet med ferskvandsdambrug. En del af ferskvandsdambrugene drives endvidere som tidligere nævnt af havbrugsvirksomhederne med henblik på produktion af sættefisk til deres havbrug. De nævnte forslag til forbedring af kontrolmulighederne vedrørende havbrug vil derfor med fordel også kunne anvendes i forhold ferskvandsdambrugene.

3. Behov for regler om burkapacitet

Der er i de nuværende regler åbenbart ingen bestemmelser, der i forbindelse med en miljøgodkendelse giver miljømyndighederne hjemmel til at fastsætte vilkår om, at størrelsen af burkapaciteten skal stå i et realistisk forhold til den produktionskapacitet, der ansøges om miljøgodkendelse til. Det betyder, at en havbrugsvirksomhed med de nuværende regler kan få miljøgodkendelse til en burkapacitet, der langt overstiger den produktion, som miljøgodkendelsen giver tilladelse til.

Som konkret eksempel kan vi henvise til, at Hjarnø Havbrug A/S i januar 2016 har ansøgt Miljøstyrelsen om miljøgodkendelse til flytning af Havbruget Hundshage med den hidtidige tilladte produktion på årlig 218 tons netto til en ny placering syd for Endelave. Virksomheden har imidlertid i den forbindelse søgt om godkendelse af en burkapacitet, der svarer til en årlig nettoproduktion på ca. 2.000 tons, - altså en burkapacitet, der er 10 gange større end den tilladte produktion.

Det hænger jo slet ikke sammen, så det er der derfor også gjort indsigelser i mod i forbindelse med høringen af udkastet til en miljøgodkendelse. Miljøstyrelsen har i den forbindelse henvist til, at der ikke i de gældende regler er hjemmel til at fastsætte bestemmelser om burkapacitet. Med baggrund i de forhold, der senere er afdækket i sagen vedrørende Hjarnø Havbrug A/S vedrørende virksomhedens omfattende ulovlige overproduktion, må det imidlertid nu antages, at den ansøgte store burkapacitet netop tog sigte på at fortsætte en ulovlig overproduktion. Endelig bør et havbrug ikke lægge beslag på mere af vort fælles havareal end produktionen nødvendiggør.

Miljøstyrelsen håndhæver ikke habitatdirektivets forsigtighedsprincip

Det er konstateret af Kammeradvokaten i dec.2019 og nu igen i maj 2020 af Miljøstyrelsen at 6 ud af de 19 danske havbrug drives ulovligt. De mangler en gyldig placeringstilladelse da der ikke har været foretaget habitatkonsekvensvurderinger, men alligevel har Miljøstyrelsen besluttet ikke at stoppe driften.

Det finder DN og DSF stærkt kritisabelt og krænkende for retsbevidstheden. De seks havbrug i Østjylland ligger i eller nær sårbare Natura 2000-områder ved munden af Horsens Fjord og i Lillebælt.

DN og DSF mener afgjort ikke, at Miljøstyrelsen kan se bort fra habitatreglernes krav om anvendelse af forsigtighedsprincippet, når det gælder de EU-beskyttede Natura 2000-områder og derfor bør driften af de ulovlige havbrug klart stoppes indtil en konsekvensvurdering eventuelt viser at udpegningsgrundlaget for områderne ikke tager skade.

Med Miljøstyrelsens beslutning risikerer vi at disse havbrugs sager vil fortsætte i klagesystemet to-fem år yderligere, når nye afgørelser kan påklages, og i den mellemliggende tid vil havbrugene fortsat kunne belaste omgivelserne med kvælstof, fosfor, medicinrester og slam.

Kammeradvokaten har også vurderet, at styrelsen ifølge en dom fra EU-Domstolen ikke bare kan lade havbrugene fortsætte driften, mens den får udarbejdet vurderinger af miljøpåvirkningen af lokalområdet og N2000 områderne.

Venlig hilsen

Henning Mørk Jørgensen
havbiolog
vandpolitik - å, sø og hav
+45 3119 3235, hmj@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening
Masnedøgade 20
2100 Copenhagen

.....
Vi ta'r naturens parti.
Støt og meld dig ind på [her](#)

Lars Brinch Thygesen

Natur- og Miljøkonsulent
Danmarks Sportsfiskerforbund

Danmarks
Naturfredningsforening
..... Vi ta'r naturens parti